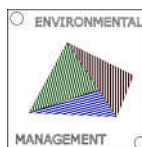

OSTANE ZEM VHODNÁ PRE ŽIVOT ?

Emil ČERKALA

WILL THE EARTH REMAIN SUITABLE FOR LIFE?

ABSTRAKT

Koncízne uvádzané myšlienky postoja mocných štruktúr svetového spoločenstva na riešenie otázok životného prostredia má ozrejmiť odbornej i laickej verejnosti pohľady na súčasné svetové dianie.

Ekonomickým svetovládny skupinám, vrátane európskeho priestoru, ide predovšetkým o dosiahnutie ziskov a to všetko pod rúškom starostlivosti o riešenie a zlepšovanie životného prostredia.

Venujme pozornosť konaniu svetových elít v záujme zachovania dôstojného života v dôstojnom životnom prostredí pre súčasné i budúce generácie na našej planéte.

KEŤOVÉ SLOVÁ: svetové spoločenstvo, ekológovia, anti-ekológovia, Európska komisia.

ABSTRACT

Concisely referred ideas of the attitudes of the world community powerful structures to address to the environmental issues solution have to clarify both professional and public views on current world affairs.

Economic world-dominating groups, including the European area, are concerned, in particular, in the achievement of profit, and this all by colour of the stewardship and the improvement of the environment.

Let us give attention to the actions of the world's elites in order to maintain a dignified life in a dignified environment for present and future generations on our planet.

KEYWORDS: world community, ecologists, anti-ecologists, European Commission

Úvod

Starostlivosti o životné prostredie v 21. storočí je venovaná značná pozornosť v rámci publicity a tým ovplyvňovaním verejnej mienky, činnosťou mimovládnych organizácií, medzistátnych organizácií, jednotlivých vlád štátov svetového spoločenstva.

Vlády jednotlivých štátov vo väčšej či menšej miere vynakladajú, prostriedky na výchovu, vzdelávanie a riešenie nahromadených environmentálnych záťaží minulosti. Z aspektu perspektívneho riešenia životného prostredia vytvárajú sa nové postupy, spejúce k maloodpadovým technológiám a výrobným celkom vo všetkých odvetviach, predovšetkým hutníctva, strojárstva, elektrotechniky, chémie, fyziky. Prostredníctvom progresívnych technických riešení, využívaním nanotechnológií dokážeme šetriť prírodné bohatstvo a racionálne obmedzovať produkciu a vypúšťanie exhalátov do ovzdušia, vody a pôdy. Sú to všetko pozitívne prístupy k riešeniu širokého spektra otázok týkajúcich sa životného prostredia súčasnosti.

Ako z naznačeného vyplýva vedeckovýskumná verejnosť uvedomuje si potrebu chrániť životné prostredie pre zachovanie existencie ľudstva, pričom mnohí z nich nie sú renomovanými znalcami ochrany životného prostredia.

V reálnom živote tak dochádza k stretu inovatívnych metód a prístupov zo strany vedeckej komunity stojacej na strane ekológov a samotných ekológov zdôrazňujúci globálny charakter environmentálnych problémov, a nutnosť ich okamžitého, komplexného riešenia a vedeckej komunity anti-ekológov, ktorých prioritou je hospodársky rozvoj. Ako z uvedeného vyplýva odstránenie rozporu medzi hospodárskym rastom a zlepšovaním životného prostredia zatiaľ nie je možné.

Vedci anti-ekológovia na rozdiel od prvej kategórie výskumných pracovníkov považujú rozsah, prezentovaných globálnych problémov za prehnáný a témy možných ekologických katastrof a kríz považujú len za politické špekulácie.

J. L. Simon (bývalý pracovník University of Maryland) a R. Baily (Inštitút pre konkurenčné podnikanie) sa domnievajú, že súčasný hospodársky a vedecko-technický potenciál jednotlivých krajín, umožní odvrátiť globálnu ekologickú katastrofu.

Optimistický odhad týkajúci sa rastu blahobytu v budúcnosti bez kritického poškodenia životného prostredia, J. L. Simon vysvetľuje nasledovne. Rast obyvateľstva alebo výnosov vedú k zvýšeniu požiadaviek a na všetky typy zdrojov. Následne zvyšovanie cien stimuluje vedecké výskumy umožňujúce vyriešiť environmentálne problémy.

Výskumník B. Lomborg, autor "V hľadani rovnováhy", uvádza že nebezpečenstvo podľa environmentalistov je prehnané, a zdôrazňuje že v krízovej situácii, hospodársky rast bude pomáhať chrániť ľudstvo pred antropogénnymi katastrofami.

Predostrel konflikt medzi dvomi pojmami – ekonomickým a environmentálnym. Prvý má zrejmu nevýhodu – ekonomické metódy nie sú vždy účinné pri riešení problémov životného prostredia; v druhom vidíme nedostatok v pravdepodobnosti využitia výsledkov výskumu na riešenie politických problémov.

Konvergencia týchto dvoch pojmov sa nevyskytuje. V politickom zmysle, ako je uvedené vyššie, situáciu komplikuje fakt, že uznanie ekologickej krízy automaticky vedie k nutnosti odpovedať na otázky, kto je zväčša na vine, a tým, kto nesie primárnu zodpovednosť za reštaurovanie do pôvodného stavu.

K ním sa pripájajú tiež niektorí ekonómovia a politici, ktorí existenciu globálnej environmentálnej krízy popierajú, alebo znižujú jej skutočný dopad na životné prostredie. Zástancovia týchto názorov vychádzajú z predstavy, že akékoľvek ekonomické obmedzenia kýmkoľvek (štátom, nadnárodnými spoločnosťami) sú obmedzovaním slobody a ľudských práv (Klaus).

Julian L. Simon v knihe Najväčšie bohatstvo (The Ultimate Resource), popiera ekologické teórie, ako napríklad teóriu o globálnom otepľovaní, o vyčerpatelnosti zásob prírodných zdrojov v ekonomickom zmysle, uvádza, že zvyšujúca sa populácia v celosvetovom merítku nespôsobuje len problém zvýšenia spotreby potravín, ale noví ľudia sú tiež novými rukami a myslami, ktoré zdroje hlavne vytvárajú a nie spotrebávajú.

Konštatujeme, že aj ďalší z tohto diapazónu ekonómov zachádzajú až tak ďaleko vo svojich teoretických záveroch, že popierajú ekológiu ako vedu, vyhlasujú ju za ideologický nástroj. Svoje tvrdenia opierajú napr. už o spomenutom popieraní vyčerpatelnosti neobnoviteľných nerastných surovínvo vzťahu k vývinu nových technológií a novým cenovým reláciám. Podľa prezentovaných názorov pokroky ľudstva a slobodný trh nevedú z dlhodobého hľadiska k neutržateľnej spotrebe zdrojov a k poškodzovaniu životného prostredia.

Ďalej dôvodí, že čím je väčšia sociálna diferenciácia v spoločnosti, tým sa u najslabších sociálnych vrstiev zvyšuje environmentálna ľahostajnosť. Preto prijímané akékoľvek environmentálne programy stávajú sa pre nich nepodstatné vrátane environmentálnej osvety a výchovy. Pôsobí tu vzťah – čím je väčšia najslabšia sociálna vrstva (chudoba), tým väčšmi narastá environmentálna negramotnosť. Popierajú tiež základné postuláty trvalo udržateľného rozvoja.

Účasť štátov v medzinárodnej ekologickej spolupráci sa považuje za nevyhnutný element upevňovania bezpečnosti štátu. Okrem toho vystupuje do popredia otázka medzinárodnej politickej prestíže štátu, ktorá je odrazom jeho schopnosti rýchlo a adekvátne reagovať na významné zmeny, ktorými prechádza planéta.

Pri globálnom pohľade na našu planétu v 21. storočí je evidentné, že existujú centrá stabilizácie a destabilizácie životného prostredia. K centrá destabilizácie zaraďujeme severoamerické (USA, čiastočne Kanada a Mexiko) európske (západná, stredná a východná Európa, pobaltské štáty, európska časť Ruska,) a ázijské [Sri Lanka, indický subkontinent, Malajzia, Mjanmarsko (Barma), Indonézia (bez ostrova Sumatra), Čína, Kórejský polostrov, Filipíny a Japonsko.].

Medzi stabilizačné centra životného prostredia planéty patria: severné eurázijské centrum (Škandinávia, severná časť európskej časti Ruska, západná a východná Sibír, Ďaleký východ,) k severoamerickému centru sa vzťahujú oblasti (Kanady a Aljašky), k južnoamerickému centru sa vzťahujú oblasti (Amazonky), k Austrálskemu centru zaraďujeme (oblasť Austrálie okrem východnej a južnej časti).

K najviac narušeným ekosystémom planéty patria oblasti Európy, Severnej Ameriky, Číny a Japonska. (Morozova, 2007)

Podmienky riešenia globálnych problémov životného prostredia ako aj zabezpečenie planetárnej bezpečnosti životného prostredia je znižovanie, obmedzovanie vplyvov z antropogénnej činnosti na biosféru až na úroveň neporušeného stavu. Žiaľ takýto stav v súčasnosti nevieme dosiahnuť.

Okre toho pohľady na vládnych úrovniach a nevyhnutnosť i spôsoby riešenia ekologických problémov stále sa menia a to predovšetkým svojim rozsahom. Jedna vec je jasná: charakteristika súčasných ekologických procesov globálneho charakteru je neoddeliteľná od analýzy sociálno-ekonomických tendencií rozvoja jednotlivých štátov. Je preto nevyhnutné vypracovávať ekonomicko-hospodársku politiku z ekologického pohľadu. Vtiahnutie (subsumovanie) ekologického faktora do economickej a hospodárskej politiky je hlavnou

prioritou prístupu k riešeniu environmentálnej modernizácie. Vyžaduje si to tesnú medzinárodnú spoluprácu a koordináciu aktivít činnosti v oblasti starostlivosti o životné prostredie, a to nielen v sociálno-ekonomických ale aj politických sférach.

Riešenie rozdielov ekonomických, sociálnych a hospodárskych medzi rozvinutými i rozvojovými krajinami je prirodzenou túžbou rozvojových štátov. Rozvojové štáty vychádzajú však z toho, že v prvom rade si musia riešiť a chrániť vlastné národné záujmy a v perspektíve sa orientujú na regionálnu spoluprácu štátov založenú na relatívnej podobnosti sociálno-hospodárskych a politických problémov vlastnej krajiny a regiónu a až následne môžu prejaviť iniciatívu v ochrane záujmov v rámci medzinárodného spoločenstva.

Vplyv anti ekologických názorov a mainstreamových médií na spoločnosť predovšetkým v USA vrátane myslenia politikov je značný. Neakceptovanie Kjótskeho protokolu USA, snaha o právne odstúpenie od Parížskej zmluvy nasvedčujú tomu, že USA nemienia vynakladať prostriedky na zariadenia slúžiace ozdraveniu ovzdušia tejto planéty. Zrejme vychádzajú z názoru, že úplne postačí ak dodržiavaním limitov Parížskej zmluvy sa budú zaoberať štáty na iných kontinentoch a tie budú vynakladať značné finančné zdroje na dodržanie zmluvných limitov, respektíve v dôsledku uvedeného ich budú ešte sprísňovať. Že by sa atmosféra delila na americkú a ostatnú, alebo pre bohatšie a chudobnejšie krajiny, alebo snaha ekologov svetového spoločenstva má byť zbytočná?

V posledných rokoch sú na zamyslenie niektoré kroky a postupy EK v oblasti životného prostredia. Pre názornosť uvediem aspoň jeden príklad - šetrenie elektrickou energiou, pretože v niekoľkých dokumentoch EÚ sa zvyrazňuje potreba znižovania energetickej náročnosti rámci EÚ.:

- pre šetrenie elektrickou energiou pri použití vysávačov sa zavádzajú do výroby a predaja vysávače so zníženým príkonom z 1800 W na príkon 900W.
- zákaz klasických žiaroviek a ich nahradenie úspornými žiarovkami obsahujúcimi ortuť.
- zavádzanie a rozširovanie trhu osobnými autami – elektromobilmi v rámci EÚ

Skutočne ide o znižovanie spotreby elektrickej energie?

Svetová spotreba energie stále stúpa a predstavuje v súčasnosti 540 EJ, čo je spotreba vyššia oproti roku 1980 o 60%. Pomer vyrobenej energie z fosílnych nosičov k celkovo vyrobenému množstvu energie je na úrovni 80 až 85 % a už celé jedno storočie sa nemení (1).

V médiách prebehla informácia z prostredia EK (v období volieb funkcionárov 2014), že je potrebné zameniť kamióňovú dopravu železničnou, respektíve kamióny prevážať na železničných vozňoch do roku 2020 v rámci EÚ.

Úsudok takomto postupe EK si musí odborná i laická verejnosť urobiť sama. Pripomíname, že Európska komisia je najvyšší výkonný orgán Európskej únie, s rozhodovacou právomocou, navrhuje legislatívu EÚ, kontroluje dodržiavanie tejto legislatívy v členských krajinách EÚ a zastupuje EÚ aj navonok.

Okrem globálnych environmentálnych problémov existujú aj globálne problémy, ktorým hovoríme – kľúčové celosvetové problémy, z ktorých je potrebné pripomenúť predovšetkým problém odvrátenia jadrovej vojny a zachovanie mieru, pojem, ktorý v ostatnom období vymizol zo slovníka politikov a verejnosti.

Fejkové spravodajské médiá vedome nehovoria pravdu, zavádzajú občanov, skresľujú verejnú mienku v prospech svojich živiteľov. Obdobne, ako u mnohých politikov v ktorých kariére sú vedomosti prekážkou, javí sa táto skutočnosť tiež u autorov fejkových, ale žiaľ i niektorých mainstreamových médií, čo sa prejavuje vo výsledku obsahov v ich komentároch.

Na úrovni moci jednotlivých štátov prestáva byť snaha o mierovú komunikáciu, naopak do popredia sa dostávajú otázky zbrojenia a prípravy na vojnu a to všetko pod rúškom demokracie na ktorú sme tak hrdí. Demokracia na základe skutočného súčasného svetového diania sa stáva iluzórnou. Táto ilúzia pretrváva v myšliach širokých mas, ktoré cez túto ilúziu napomáhajú produkovať zisky nadnárodným spoločnostiam či svetovládnym skupinám.

Rozhodovacia moc mocenských štruktúr sa teda koncentruje do vojensky orientovaných vlád štátov, ktoré sú práve závislé na širokých masách spoločnosti, ktoré im napomáhajú produkciu ziskov.

Mocenské štruktúry snažia sa všetkými dostupnými spôsobmi ovplyvňovať myslenie obyvateľstva v záujme upevňovania svojej moci.

Najnovšie výskumy preukázali, že dochádza k sústavnému odcudzovaniu medzi mocenskými štruktúrami a obyvateľstvom. Súčasný politický dianie sa vo väčšej či menšej miere oddeľuje od kultúrno-historickej minulosti, politika sa oddeľuje od pravdy a náboženstvo od Boha (2).

Mali by sme si byť vedomí skutočnosti, že ľudstvo nemôže dopustiť, aby naša planéta bola zničená vraždami arzenálmi Západu a Východu. Z tohto dôvodu by mali všetci ľudia, mimovládne organizácie, každý

jednotlivec sa usilovať o mier. Ak túžba po mieri bude dostatočne silná, dôsledky by sa mohli prejavíť aj v celosvetovej politike.

Snahou mocenských štruktúr je nielen kontrola nad jednotlivými občanmi (a umožňuje to elektronizácia), ale aj centralizácia moci. Toto pozorne môžeme sledovať vo vyjadreniach predstaviteľov mocenských orgánov EÚ (federácia nebola akceptovaná a konfederácia je z aspektu moci málo), ale i jednotlivých veľmoci, kde centralizácia sa presadzuje pod rúškom globalizácie.

Sme v posledných desaťročiach svedkami „vývozu demokracie niektorými veľmocami“ do niektorých štátov svetového spoločenstva, žiaľ prináša to so sebou vojny, utrpenie, smrť a neporiadok v spoločenských vzťahoch. Použitie jadrových zbraňových systémov je cesta k zániku ľudstva a našej planéty.

Akokoľvek environmentálne snaženia ľudstva stanú sa zbytočnými. Zodpovednosť za budúcnosť ľudstva je v rukách politikov, vojakov, vedcov, finančníkov a médií ako tvorcov verejnej mienky.

Ľudstvo by sa malo brániť proti brutalite a zaslepenosti naivných, nedozretých a nezodpovedných politikov. Ideológie vrátane niektorých náboženstiev a nenávistí, spôsobujú utrpenie jednotlivým národom našej planéty.

Život v akejkoľvek forme by mal byť hlavným cieľom snaženia sa ľudského spoločenstva, preto je treba hľadať a využiť všetky prostriedky k zabezpečeniu vyváženého vzťahu k biosfére a usmerňovaniu ďalšieho rozvoja.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

- [1] Zostane Zem vhodná pre ľudí. In: Mezřický, V., Mezřický, J. ed.: Překročit práh. BOOM TISK, spol.s r.o., Kolín. ISBN 978-80-972396-3-3
- [2] Na prahu. Témata k úvahám. In: Mezřický, V., Mezřický, J. ed.: Překročit práh. BOOM TISK, spol.s r.o., Kolín. ISBN 978-80-972396-3-3
- [3] Čerkala, E., Schwarz, M.: Štátna a medzinárodná environmentálna politika v teórii a praxi environmentálneho manažéra. TU Zvolen. ISBN 987-80-228-2959-5
- [4] Mezřický, V., Mezřický, J.: Překročit práh. BOOM TISK, spol.s r.o., Kolín. ISBN 978-80-972396-3-3
- [5] Morozova V.N.: mirobaja ekologičeskaja politika i meždunerojnoje ekologičeskoje sotrudničestvo Voronežskoho gosudarstvennogo universiteta. 2007
- [6] Simon, J.L.: Najväčšie bohatstvo. Brno CDK 2006 (preklad The Ultimate Resource).

ADRESA AUTORA

JUDr. Emil ČERKALA, PhD.

Slovenská spoločnosť pre životné prostredie, Bratislava | Zvolen

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.